

46 I/5. „Az ősök sírjai avatják az országot hazává”

A Szent Márton úti temető, hazánk legősibb folyamatosan használt sírterje, közel kétezer éves. A kutatók e földdarabon I. századbeli kőfeliratokra bukkantak. A hagyomány szerint a Cicer család adta át a városnak, s innen származik a cicer-kert elnevezés. 1639. évtől a Domonkos rend tulajdonaként tartották számon. Az első világháború kitöréséig Szombathely egyetlen temetkezési helyeként szolgált. Hat hektárnyi földjében nyugszanak mindazok, akiknek élete és munkája nyomán kibontakozott a város. Több száz éves múltja nem csupán történelem. A temető sorsa 1962. december 31-ei bezárásával megpecsételődött. A következő közel három évtizedben dzsungellé változott. Az 1987-ben megalakult Kegyeleti Bizottság felkérésére az állapotfelmérő munka során Rajkai László – az azóta elhunyt építész – 4847 sírhelyet és építményt dokumentáló 21 kötetes gyűjteményt állított össze. A hozzátartozók érzelmeinek tiszteletben tartása végett, a város közgyűlése két esztendeje a kegyeleti park kialakításának felfüggesztése mellett döntött. Az önkormányzat anyagi támogatásával a Temetkezési Vállalat kiirtotta a vadnövényzetet. A bozótból kibontott temető azóta a fosztogatók tanyája lett. Sírkövek, szobrászati értékek, kovácsoltvas szerkezetek tűnnek el időről-időre. A sírkert kiszolgáltatottan tűri a vandál pusztításokat. Őrzése horribilis összegeket emésztett fel. Sorsa pedig társadalmunkról fest szomorú képet. Hisz nem rendészeti eszközökkel, hanem egyes emberek belső erkölcsi világának megváltoztatásával lehetne csupán elérni, hogy tiszteljék az ősök emlékhelyeit. Megmentése érdekében társadalmi összefogásra volna szükség. Torjay Valter festőművész-tanár, a Városszépítő Egyesület tagja évek óta küzd azért, hogy felrázza, lelkiükben megérintse a város lakóit. Szeretné megakadályozni ezen emlékhely természetes agónián túlnemövő pusztulását. Műtermének ablaka a temetőre néz. Hét esztendeje rendszeresen lejár oda, s megpróbálja védeni illetve megfelelő eszközök hiányában megőrkíteni az utókor számára ezt a felbecsülhetetlen eszmei értéket. Grafikai festménysorozatainak egyes darabjai már csak a múltat idézhetik, hisz a fosztogatók avagy a sírgyalázók áldozatává váltak az eredeti alkotások. Torjay Valterrel beszélgetve, az évek óta zajló „szélmalomharcának” eseményein kívül feltárult a temető haláltusája is.

– Egy esztendeje, a Művészeti Szakközépiskolában rendezett kiállítás meghozta-e a várt eredményt? Akkor a megnyitó ünnepségen elhangzott, hogy a „tárlat egy jajkiállítás”. Meghallották a szombathelyi polgárok?

(Folytatás az 1. oldalról)

– Sajnos nem. A Temetkezési Vállalat lehetőségeihez mérten mindent elkövet a temető rendbellozataláért. De ez nem elégséges. Közösségi összefogás elengedhetetlen ez ügyben. Jó lenne, ha tudatosulna a város lakóiban, hogy azok a hajdani polgárok, akik Szombathelyt felvirágoztatták, ott találtak végső nyughelyre. Emléküket megőrizve, önmagunknak tartozunk azzal, hogy sírhelyüket becsben tartjuk. Egy város kulturáltságát temetői-

dők méltatlan körülmények között nyugszanak ott. Nem szabadna megfelfedeznünk arról sem, hogy emberléttel ez előtt élt emberek büszkék voltak arra is, ha vagyonukból a város javára tudtak adományozni. Nemes hagyományukat folytatva jó szándékkal és lehetőségeikhez mérten, napjaink polgársága meglehetné mindazt, amit a vagyona elvár tőle. Ezáltal válhatunk elődeink örökségéhez méltóvá. Példaként megemlíthetném Kerner Tivadart, aki a harmincas években a településre

